

TÜRKİYE ULUSAL AJANSI
TURKISH NATIONAL AGENCY

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ERASMUS+ 2025 OKUL EĞİTİMİ AKREDİTASYONU NORVEÇ RAPORU

ARAŞTIRMA GELİŞTİRME

2026

ERASMUS+ YASAL TEMSİLCİSİ

Halil İbrahim TOPÇU

Ortaöğretim Genel Müdürü

ERASMUS+ PROJE PLANLAMACISI

Dr. Yasin ELÇİ

Ortaöğretim Genel Müdür Yardımcısı

ERASMUS+ PROJE ORGANİZATÖRÜ VE EDITÖR

Korkut KOÇAK

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

Araştırma Geliştirme ve Projeler Daire Başkanı

RAPORU HAZIRLAYANLAR

Dr. Asiye Demir

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

Araştırma Geliştirme ve Projeler Daire Başkanlığı

Millî Eğitim Uzmanı

Sibel AYNAOĞLU SONGÜR

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

Araştırma Geliştirme ve Projeler Daire Başkanlığı

Öğretmen

Havva Ahu ALMALI

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

Öğretim Materyalleri ve İçerik Geliştirme Daire Başkanlığı

Öğretmen

Esra Hatun SERT

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

Öğretim Programları ve Ders Kitapları Daire Başkanlığı

Millî Eğitim Uzman Yardımcısı

DİL İNCELEMESİ

Bahar ÇEBİ

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

Araştırma Geliştirme ve Projeler Daire Başkanlığı

Başöğretmen

GRAFİK TASARIM

Mustafa ARGUN

Samsun Bilim ve Sanat Merkezi

Başöğretmen

İÇİNDEKİLER

GİRİş VE AMAÇ-----	5
--------------------	---

I. BÖLÜM

NORVEÇ EğİTİM SİSTEMİ TEşKİLAT YAPISI-----	5
--	---

A. Norveç Eğitim ve Araştırma Bakanlığı-----	5
B. Bakanlıkların ve Yerel Yönetimlerin Eğitim Sistemindeki Rolü-----	6

II. BÖLÜM

NORVEÇ EğİTİM SİSTEMİ-----	7
----------------------------	---

A. Norveç Eğitim Sisteminin Genel Yapısı ve Eğitim Kademeleri-----	7
B. Öğretim Programları-----	11
C. Ölçme ve Değerlendirme Sistemi-----	12

III. BÖLÜM

OKUL ZİYARETLERİ-----	15
-----------------------	----

A. Lillestrom Lisesi-----	15
B. Mailand Lisesi-----	16

IV. BÖLÜM

İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ-----	17
-----------------------------	----

A. Norveç Dijital Öğrenme Arenası (NDLA)-----	17
B. Norveç Parlamentosu-Demokrasi Oyunu-----	18
C. Milli Kimlik İnşasında Müzelerin Rolü-----	19
D. Genel Gözlem Notları-----	20
E. Ziyaretimizden Kareler-----	21

**T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

GİRİŞ VE AMAÇ

Erasmus+ Okul Eğitimi Akreditasyonu öğretmenlerin, öğrencilerin ve Bakanlık personelinin uluslararası hareketliliklerinin sağlanması amacıyla Ortaöğretim Genel Müdürlüğü Araştırma Geliştirme ve Projeler Daire Başkanlığı tarafından yürütülmektedir. Bu kapsamda 08-12 Aralık 2025 tarihinde Genel Müdürlüğümüz personelinden oluşan bir ekip tarafından Norveç Eğitim ve Araştırma Bakanlığı'na, ortaöğretim ile ilgilenen genel müdürlüğe, iki farklı bölgedeki ortaöğretim kurumuna, Norveç Parlamentosu'na ve Norveç Ulusal Kütüphanesi'ne işbaşı gözlem ziyareti gerçekleştirilmiştir. Bu rapor ziyaret esnasında gerçekleşen profesyonel etkileşim, gözlem, kayıt ve değerlendirmelerden hareketle ziyaretin çalışmalarımız için sağlayacağı katma değeri ve gelecek çalışmalarımızda bu katma değeri kullanma potansiyelimizi değerlendirme amacıyla hazırlanmıştır. Rapor toplamda 4 bölümden oluşmaktadır. 1. bölüm Norveç eğitim sisteminin yönetim yapısını, 2. bölüm Norveç eğitim sisteminin genel yapısı ve kademelerini, 3. bölüm ziyaret esnasında elde edilen mesleki deneyim ve gözlemleri ve 4. bölüm ise ziyaretin katkılarını ele almaktadır.

1. BÖLÜM

NORVEÇ EĞİTİM SİSTEMİ TEŞKİLAT YAPISI

A. Norveç Eğitim ve Araştırma Bakanlığı

Norveç eğitim sistemi teşkilat yapısı itibarıyla kendi içinde iki bakanlığın birleşerek tek bakanlık halinde yapılandırılması yoluyla yönetilmektedir. Eğitim Bakanlığı yaygın anlamıyla K-12 eğitim alanını yönetirken Araştırma Bakanlığı yükseköğretim ve yetişkin eğitimi yöneten kurum olarak Norveç Eğitim ve Araştırma Bakanlığı'nı oluşturur. Bu yapılanmanın nedeni eğitime ilişkin alınan kararların bütüncül ve veriye dayalı alınmasının sağlanması ve bu kapsamda yükseköğretim kademesinin karar alma süreçlerinde etkin rol almasının istenmesi olarak belirtilmiştir. Şekil 1. Norveç Eğitim ve Araştırma Bakanlığı'nın resmi web sitesinden elde edilen bilgiler ışığında oluşturulmuştur.

Şekil 1. Norveç Eğitim ve Araştırma Bakanlığı Teşkilat Şeması

Norveç ziyareti Genel Müdürlüğümüz görev ve sorumlulukları odaklı hazırlandığından temasların büyük bölümü Eğitim Bakanlığı yetkilileri ile gerçekleşmiş, Araştırma Bakanlığı ile yalnızca temsilci seviyesinde iletişimde bulunulmuştur.

Norveç Eğitim-Öğretim Genel Müdürlüğü

Norveç Eğitim-Öğretim Genel Müdürlüğü Norveç Eğitim Bakanlığına bağlı bir genel müdürlük olup temelde ilköğretim, ortaokul ve lise eğitimi için müfredat geliştirme, ulusal değerlendirmeler ve kalite kontrolünden sorumlu yürütme organıdır. Genel Müdürlük ana görevleri şunlardır:

- Okul öncesi için çerçeve plan ile temel eğitim ve ortaöğretim için öğretim programı hazırlama,
- Ulusal sınavlar ve testlerin hazırlanması ve uygulanması,
- Veri tabanı oluşturma: istatistiki veri saklama ve araştırma yapılması,
- Okul öncesi ve diğer okullar için kalite yönetimi,
- Denetim ve düzenleme

B. Bakanlıkların ve Yerel Yönetimlerin Eğitim Sistemindeki Rolü

Norveç eğitim sisteminin organizasyon yapısı, merkezî yönetim ile yerel idareler arasında sorumlulukların paylaşıldığı merkezî olmayan bir modele dayanmaktadır. Sistemin genel sorumluluğu ulusal düzeyde Eğitim ve Araştırma Bakanlığına aittir, ancak yetkiler eğitim kademelerine göre belediyeler ve yerel yönetimler (fylke/county) arasında dağıtılmıştır. Bu durum ülkenin politik yönetim yapısından da kaynaklanmaktadır. Üniter monarşik yapıya sahip olan ülkede monarşik kanadın güçler ayrılığında rol oynamasına izin verilmemektedir. Ancak monarşik yapının bir parçası olarak yerel yönetimler görece özerk bir yapıya sahiptir. Bu nedenle okullar mülki olarak yerel yönetimlere aittir. Okullardaki personel istihdam süreçlerinde, idareci ve öğretmen de dâhil olmak üzere, merkezî sınav yerine açık işe alma yöntemleri kullanılır. Personel alımı belediyelerin web sitelerinde yayınlanan iş ilanları yoluyla yapılmaktadır. Başvurular belediye bünyesinde bulunan okul müdürleri, sendika başkanları ve zümre başkanlarından oluşan bir komisyon tarafından değerlendirilerek sonuçlandırılır. Okulların fonlanması da çoğunlukla yerel yönetimin bütçesinden karşılanmaktadır. Yerel yönetimler arasında eğitim öğretim süreçlerini etkileyecek maddi imkân eşitsizliği varsa merkezî hükümet maddi veya ayni kaynak sağlayarak dengeyi korumakla görevlidir.

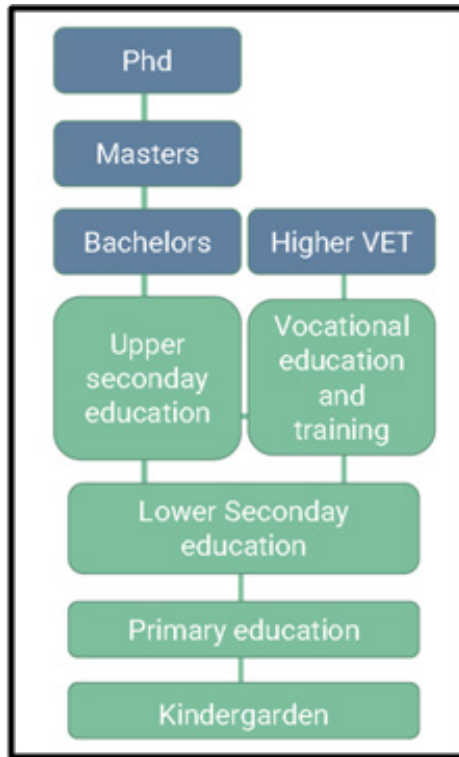
Özet olarak belediyeler; anaokulları (kindergarten) ile zorunlu eğitim olan ilköğretim ve ortaokulların (lower secondary) işletilmesinden, yönetiminden ve finansmanından sorumludur. Bölgesel yönetimler ise lise (upper secondary) düzeyindeki eğitimden ve mesleki eğitimden sorumludur. Eğitim ve Araştırma Bakanlığı, eğitim sisteminin tüm seviyelerinden genel olarak sorumludur ve ulusal müfredat ile kalite çerçevesini belirler. Yükseköğretim kurumları (üniversiteler ve yüksekokullar) doğrudan devletin sorumluluğu altındadır.

II. BÖLÜM

NORVEÇ EĞİTİM SİSTEMİ

A. Norveç Eğitim Sisteminin Genel Yapısı ve Eğitim Kademeleri

Norveç eğitim sisteminde yürütme seviyesinde kademe bölümlenmesi neredeyse bulunmamaktadır. Eğitim seviyesine göre kademeler oluşturulmuş olsa da bu kademeler Norveç Eğitim-Öğretim Genel Müdürlüğü tarafından yönetilmektedir. Yürütme ve yönetim bakımından en net bölümlenme yükseköğretimde bulunmaktadır. Yüksek öğretim birleşik bir bakanlık içinde alt bakanlık bünyesinde görev paylaşımı yoluyla yürütülmektedir. Şekil 2. Norveç Eğitim-Öğretim Genel Müdürlüğü yetkilileri tarafından yapılan sunumdan alınmıştır.

Şekil 2. Norveç Okul Sistemi

Temel Eğitim

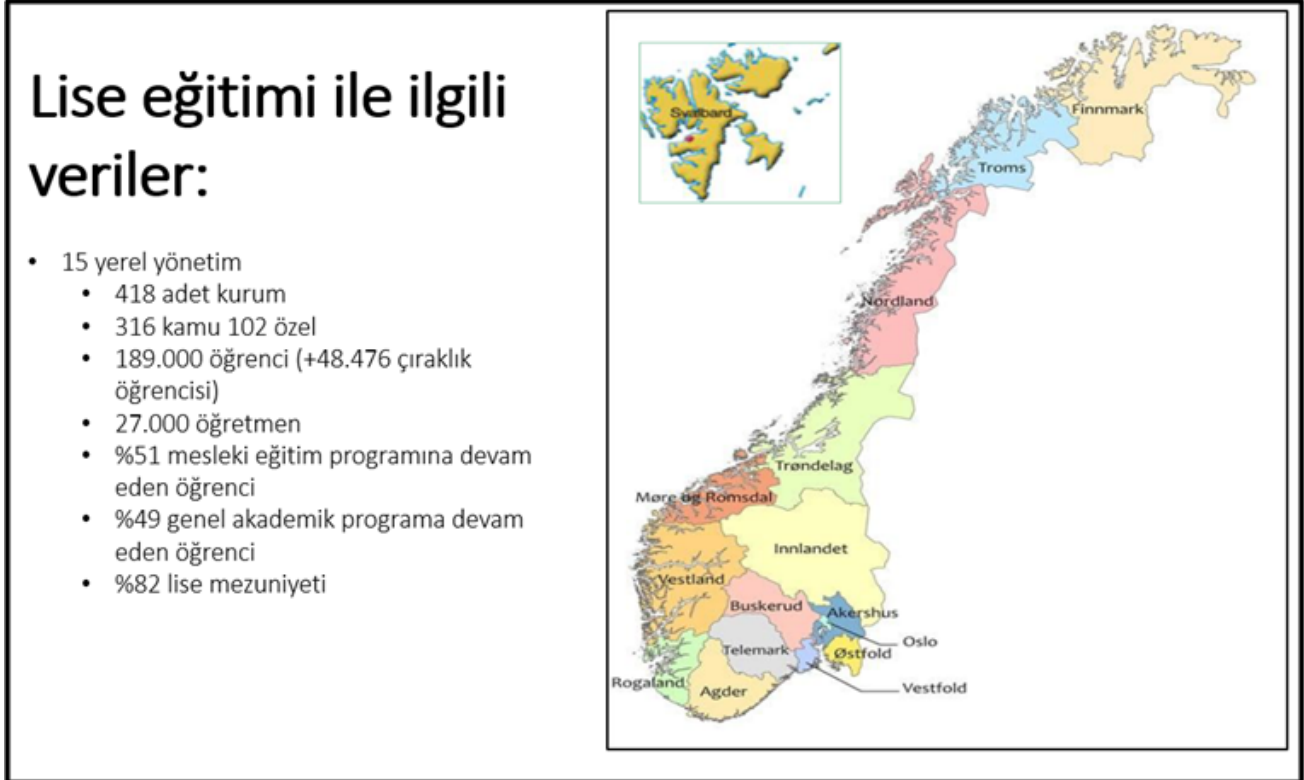
Norveç Eğitim sisteminde zorunlu eğitim toplam 10 yıl olup ilkokul (1-7. Sınıflar) ve ortaokul (8-10. Sınıflar) kademelerini kapsamaktadır. Okul öncesi eğitim zorunlu değildir. Ancak yetkililerin paylaştıkları bilgilere dayanarak velilerin yaklaşık tamamının (%94) okul öncesi dönemdeki çocuklarının okul öncesi eğitim kurumlarına gönderdikleri görülmüştür. Ülke genelinde 5.222 okul öncesi kurumu bulunmakta olup bunun %51'i özel, %49'u kamu okuludur. Öğrenciler 0-5 yaş aralığında okul öncesi eğitim alabilirler.

Norveç Eğitim sisteminde temel eğitim ilkokul ve ortaokuldan teşekkül olup 6-15 yaşlarını kapsamaktadır. Ülke genelinde 630 bin temel eğitim öğrencisi bulunmaktadır. Temel eğitimde 2.692 kurum bulunmaktadır. Bu okulların %10'u özel olup öğrencilerin yaklaşık %5'i bu okullarda eğitim almaktadır. Bu kademelerde 70.000 öğretmen ve 24.000 öğretmen asistanı çalışmaktadır. Ortalama olarak 14 öğrenciye bir öğretmen düşmektedir.

Ortaöğretim

Norveç eğitim sisteminde ortaöğretim (upper secondary) merkezi ve yerel yönetimlerin iş birliği ile yürütülmektedir. Ülkede toplamda 15 yerel yönetim (county) bulunmaktadır. Şekil 3'te ortaöğretim kademesine ilişkin genel istatistikler yer almaktadır.

Norveç'te «Videregående opplæring» olarak adlandırılan ortaöğretim kademesi zorunlu eğitimi tamamlayan 16-24 yaş arası bireyler için gönüllülük esasına dayalıdır. Norveç eğitim sisteminde ortaöğretim kurumları uyguladıkları programa göre farklılaşmakta olup okul türü farklılığı bulunmamaktadır. Genel olarak okul içinde farklı programlar uygulanmaktadır.

Şekil 3. Norveç Ortaöğretim Kurumları İstatistikleri

Program Türleri

Genel Akademik Program ve Mesleki Eğitim olmak üzere iki temel program vardır. 6-15 yaş arasında ilkokul ve ortaokula devam eden öğrenciler ortaokuldan sonra mesleki eğitime veya genel akademik programa devam etmek için seçim yapmak durumundadırlar.

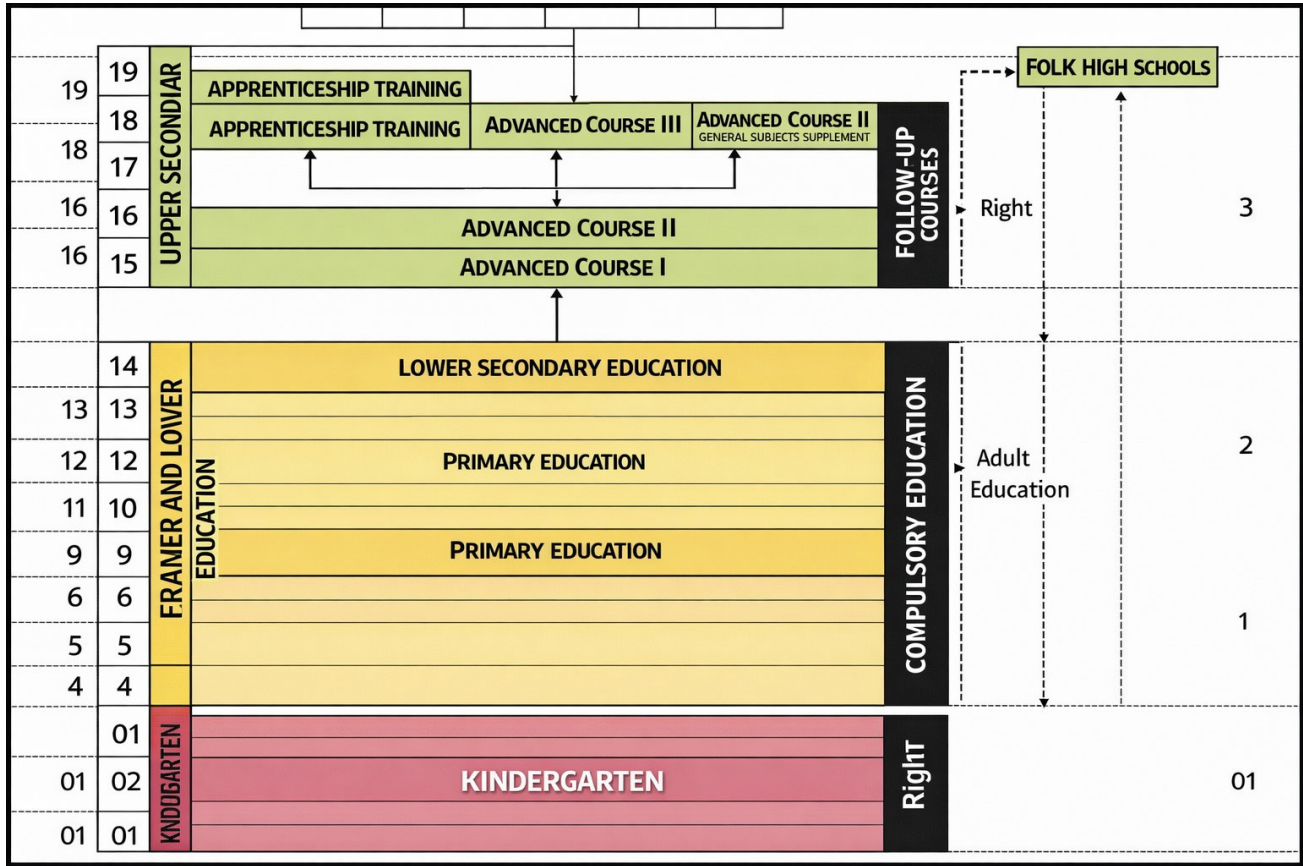
Genel Akademik Program genellikle 3 yıl sürer. Temel amacı öğrencileri teorik olarak güçlendirip yükseköğretim kurumlarına giriş hakkı veren «Yükseköğretime Giriş Yeterliliği»ni (Higher Education Entrance Qualification) kazandırmaktır.

Mesleki Eğitim ve Öğretim (VET) genellikle 4 yıl sürer ancak bazı programlar 4,5 veya 5 yıla kadar uzayabilir. Mesleki eğitimde en yaygın model, 2 yıl okulda eğitim ve ardından bir işletmede 2 yıl çıraklık (staj/işbaşı eğitim) şeklindedir. Çıraklık döneminin bir yılı eğitim, diğer yılı ise üretken çalışma olarak sayılır. Programı başarıyla tamamlayanlar, EQF 4. seviye yeterlilik olan Fagbrev (ticari/sanayi alanları için) veya Svennebrev (geleneksel zanaatlar için) adı verilen ustalık/kalfalık belgelerini alırlar.

Norveç eğitim sistemi 2020 yılında çağın gerekliliklerini yakalamak için değişime gitmiştir. Norveç yetkilileri yeni sistemin öğrencileri eleştirel, meraklı ve yansıtmacı olarak yetiştirmeyi hedeflediğini belirtmişlerdir. Ortaöğretimden mezun olmak için en az 10 dersin başarıyla tamamlanması gerekmektedir. Bu derslerin arasında Norveççe, İngilizce, Matematik ve Fen Bilimleri zorunlu derslerdir. Genel Akademik Program'da temel olarak 5 uzmanlık alanı bulunmaktadır. Bunlar aşağıdaki gibidir:

- Sanat, tasarım ve mimari
- Medya ve iletişim
- Spor ve beden eğitimi
- Müzik, dans ve drama
- Genel akademik uzmanlaşma

Şekil 4'te Norveç eğitim sisteminde yer alan kademeler ve bu kademelere karşılık gelen sınıf düzeyleri ile yaş grupları gösterilmektedir. Şeklin sol iki sütunu yaş ve sınıf seviyelerini, sağ sütun ISCED eğitim seviyelerindeki karşılıklarını ve renkli olarak gösterilen alanlar ise kademeleri göstermektedir.

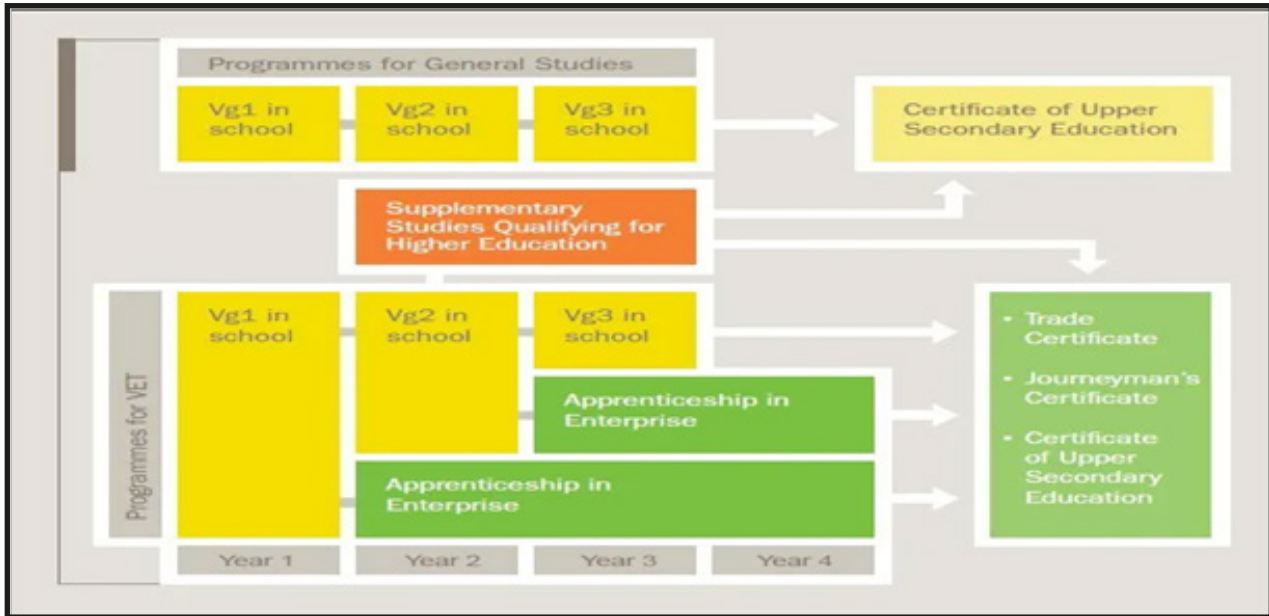
Şekil 4. Norveç Eğitim Sistemi Kademeleri

Programlar Arası Geçişler

Norveç eğitim sistemi, mesleki ve genel eğitim arasında geçişlere ve meslekî eğitimden yükseköğretime erişime, eğitimde çıkmaz sokak oluşturmamak adına, büyük önem verir:

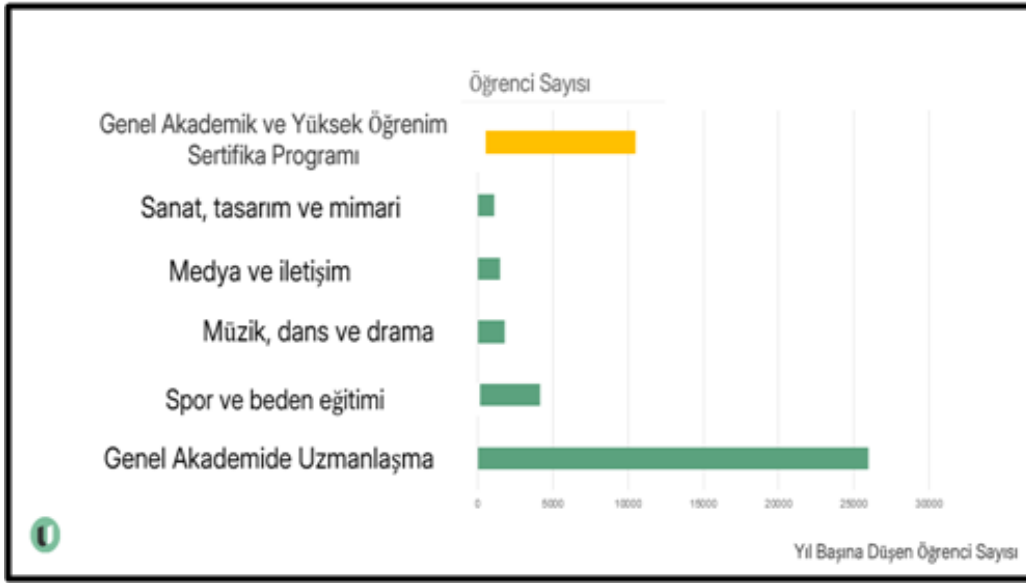
- **Tamamlayıcı Program (Påbygging):** Mesleki eğitim alan öğrenciler, istedikleri takdirde çıraklık yerine veya çıraklık/fagbrev sonrasında bir yıllık ek bir teorik kurs alarak “Yükseköğretime Giriş Yeterliliği” kazanabilir. Bu sayede meslek lisesi çıkışlı öğrenciler de üniversiteye başvurabilir.
- **Mesleki Yol (Y-veien):** Bazı yükseköğretim programları (özellikle mühendislik alanlarında), genel üniversiteye giriş yeterliliği olmasa bile, ilgili bir alanda Fagbrev/Svennebrev (ustalık belgesi) sahibi olan öğrencileri doğrudan kabul etmektedir. Bu, mesleki deneyimin akademik eğitime doğrudan tahvil edildiği özel bir yoldur.
- **Yetişkinler İçin Esneklik:** 25 yaş ve üzerindeki yetişkinler için önceki öğrenmelerin (formal veya informal) tanınması ve doğrulanması yoluyla eğitim süresinin kısaltılması mümkündür. Ayrıca, bir meslekte yeterli deneyime (genellikle 5 yıl) sahip olanlar doğrudan sınava girerek mesleki sertifika alabilirler.

Şekil 5’te Norveç ortaöğretim sisteminin genel yapısı ve programlar arası geçişlere ilişkin görsel yer almaktadır. Bu görselden de anlaşıldığı üzere öğrenciler başladıkları programlardan diğer programlara doğru hareket edebilmektedir. Ayrıca birden fazla programı tamamlama imkânına da sahiptirler. Bunun en büyük nedenlerinden birisi ortaöğretim kademesinin zorunlu olmaması ve öğrencilerin 25 yaşına kadar sistemde kalabilmeleridir.

Şekil 5. Norveç Ortaöğretim Sistemi

Norveç eğitim sistemi içerisindeki öğrencilerin Mesleki Eğitim Programını ve Genel Akademik Programı tercih eden öğrenci yüzdesi neredeyse eşit olup (%51 Genel Akademik-%49 Mesleki Eğitim), Şekil 6'da genel akademik programı tercih eden öğrencilerin uzmanlık alanlarına göre öğrenci dağılımları verilmiştir. Sarı ile renklendirilmiş olan sütunda takip edilen akademik veya mesleki yola ek olarak alınan sertifika tercihleri gösterilmektedir. Bu sütun sadece mesleki eğitime ek olarak akademik eğitimi tamamlamak isteyen öğrencileri değil aynı zamanda genel akademik programı bitirmiş ancak yükseköğretimdeki bazı programlara devam etmek için gerekli olan dersleri alan mezunları da kapsamaktadır.

Şekil 6. Genel Akademik Program Yıl Temelli Öğrenci Dağılımı

Ziyaret edilen okullardaki lise öğrencilerinden elde edilen bilgilere göre yükseköğretime devam etmek isteyen ancak maddi durumu iyi olmayan öğrenciler öncelikle Mesleki Eğitim Programını tamamlayarak ilgili sektörde yarı zamanlı çalışmaya başlamaktadırlar. Bu süre zarfında tamamlayıcı eğitimle Genel Akademik Programın gerekliliklerini yerine getirerek yükseköğretim kademesine geçmektedirler. Ayrıca yükseköğrenim sürecinde ilgili sektörlerde yarı zamanlı çalışmanın yaygın bir seçenek olduğu ifade edilmiştir.

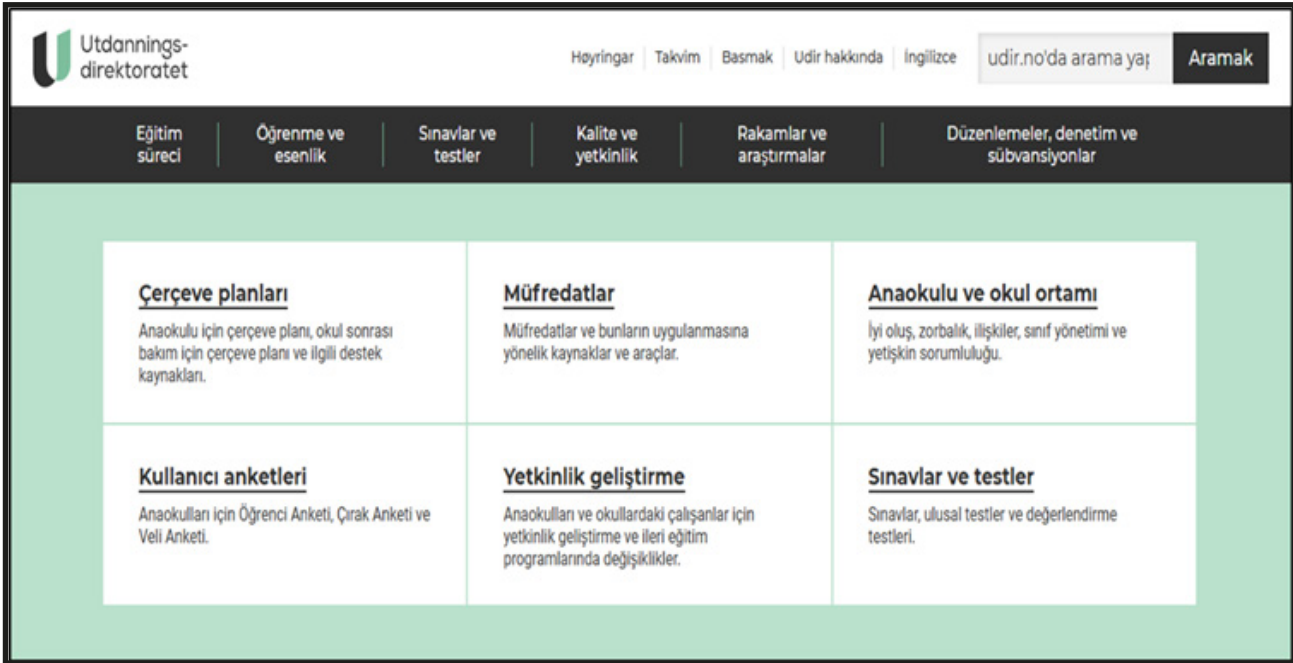
B. Öğretim Programları

Norveç eğitim sisteminde öğretmenlerin program hazırlama konusundaki özerkliği, merkezi hükümetin belirlediği ulusal hedefler ile bu hedeflere ulaşmak için seçilen pedagojik yöntemler arasındaki dengeye dayanır. Sistem, «ne» öğretileceğinin merkezî olarak belirlendiği, ancak «nasıl» öğretileceğinin yerel düzeyde kararlaştırıldığı bir yapı arz eder.

Öğretmenlerin uyması gereken temel çerçeve, Eğitim ve Araştırma Bakanlığı ile Eğitim ve Öğretim Müdürlüğü tarafından belirlenen Ulusal Müfredattır (National Curriculum for Knowledge Promotion). Bu çerçeve öğretmenler için bağlayıcı olan şu unsurları içerir:

- **Yetkinlik Hedefleri (Competence Aims):** Müfredat, öğrencilerin belirli sınıf seviyelerinin sonunda (örneğin 2, 4, 7 ve 10. sınıflar ile lise kademelerinde) neleri yapabildiği ve hangi becerilere sahip olması gerektiğini tanımlar. Bu hedefler sonuç odaklıdır ve ulaşılması zorunludur.

- **Ders Saati Dağılımı:** Hangi derse ne kadar zaman ayrılacağı ulusal düzeyde belirlenmiştir ve okullar bu çizelgeye uymak zorundadır.
- **Değerlendirme İlkeleri:** Öğretmenler, ulusal müfredatta belirtilen değerlendirme ilkelerine (örneğin temel becerilerin nasıl ölçüleceği) sadık kalmak durumundadır.

Şekil 7. Eğitim ve Öğretim Genel Müdürlüğü Tarafından Yayımlanan

Ulusal müfredat hedefleri belirlese de içeriklerin ve öğretim yönteminin detaylarını belirlemez. Bu durum öğretmenlere ve okullara geniş bir özgürlük alanı sağlar:

- **Öğretim Yöntemlerinin Seçimi:** Öğretim metotlarına ilişkin kararlar tamamen eğitim kurumlarına ve öğretmenlere bırakılmıştır. Öğretmenler, ulusal hedeflere ulaşmak için hangi pedagojik yaklaşımı kullanacaklarını (örneğin proje tabanlı öğrenme, doğrudan anlatım vb.) kendileri seçerler.
- **Materyal Seçimi:** Ders kitaplarının ve öğrenme materyallerinin seçimi konusunda merkezi bir dayatma yoktur. Belediyeler sorumlu olsa da, bu yetki genellikle okullara ve öğretmenlere devredilir.
- **Yerel Uyarılama:** Okullar ve öğretmenler, ulusal müfredatı yerel ihtiyaçlara ve öğrencilerin durumuna göre uyarılama özgürlüğüne sahiptir. Ulusal müfredat yalnızca genel hususları tanımladığından, yerel okullar kendi müfredat uygulama sistemlerini oluşturmakta büyük bir serbestiye sahiptir.

C. Ölçme ve Değerlendirme Sistemi

Norveç eğitim sisteminde sınıf içi ölçme ve değerlendirme yaklaşımları, öğrencinin eğitim kademesine göre önemli farklılıklar gösterir. Sistem, ilkökul seviyesinde notlandırmadan kaçınırken, eğitim kademesi yükseldikçe daha standart ve not temelli bir yapıya evrilir.

İlkokul kademesinde (1-7. sınıflar) notlandırma yoktur. Öğrencilere resmi bir not (puan/derece) verilmez. Bu dönemde odak noktası, çocukların temel becerileri kazanması, ortak bir bilgi ve kültür tabanına dâhil olmasıdır. Öğrencilerin gelişimini izlemek amacıyla not verilmemesine rağmen zorunlu ulusal testler uygulanır. 1, 2 ve 3. sınıflarda okuma becerileri; 2. sınıfta aritmetik becerileri test edilir. 5. sınıfta ise Norveççe, İngilizce ve Matematik becerilerini ölçen testler uygulanır. Bu değerlendirmeler notlandırma amacı taşımaz, öğrencilerin seviyesini belirlemeye yöneliktir.

Ortaokul kademesinde (8-10. sınıflar) not sistemi başlar. 8. sınıftan itibaren öğrenciler not ile değerlendirilmeye başlanır. Kullanılan not skalası 1 (en düşük) ile 6 (en yüksek/en iyi) arasındadır. Zorunlu derslerden Noel tatili öncesinde ve okul yılı sonunda not verilir. Ortaokulu bitiren öğrenciler, değerlendirme notlarını içeren bir sertifika alırlar. 8. ve 9. sınıflarda okuduğunu anlama (Norveççe ve İngilizce) ve matematik alanlarında ulusal testler yapılır. 10. sınıfın sonunda öğrenciler, merkezi olarak hazırlanan yazılı bir sınava (Norveççe, İngilizce veya Matematik derslerinden biri) ve yerel olarak organize edilen sözlü bir sınava girerler.

Ortaöğretim kademesinde (11-13/14. sınıflar) öğrenciler her dersteki genel başarılarına göre değerlendirilir ve yılsonunda yazılı, sözlü veya uygulamalı sınavlara girerler. Öğrenciler ayrıca merkezi olarak yapılan final sınavlarına girerler. Final Sınavları kademeler arası geçişte önemli bir yere sahiptir.

Ulusal yazılı sınavlar toplamda 5 saat sürmektedir ve her öğrenci kendi bilgisayarını getirmek mecburiyetindedir. 10, 11, 12 ve 13. sınıf öğrencilerinin girdiği sınavda sınıflar arasında farklı bir randomizasyon uygulanmaktadır. 11. sınıf öğrencilerinin %20'si, 12. Sınıf öğrencilerinin %40'ı ve 13. sınıf öğrencilerinin tamamı sınava girmektedir. Toplamda bu sınava giren öğrenci sayısı 360.000'dir. Bu sınavlar yükseköğretime seçim süreci için temel oluşturmaktadır.

Final sınavları öğretmenlerden oluşan merkezi bir komisyon tarafından hazırlanmakta ve farklı bir komisyon da değerlendirmektedir. Yaklaşık 300.000 sınav 4.000 öğretmenlik komisyon tarafından değerlendirilmekte ve her sınav 2 öğretmen tarafından incelenmektedir. Sınavları hazırlayan ve değerlendiren öğretmenler testlerin güvenilir ve geçerli bir şekilde hazırlanabilmesi ayrıca objektif ve güvenilir bir şekilde değerlendirilebilmesi için hizmet içi eğitimlere tabii tutulmaktadır. Sınavları değerlendiren öğretmenler rastgele atanmakta ve güvenilirliğin sağlanması için tüm ihtimaller göz önünde bulundurulmaktadır.

Tablo 1. Norveç Eğitim Sistemi sınav türleri

Test Adı	Yaş Aralığı / Sınıf	Kapsamı
Seviye Belirleme Sınavları	1-3. sınıflar (6-9 Yaş)	Okuryazarlık ve temel matematik derslerinde yapılır. Yılda 240.000 test uygulanır. Yalnızca sınıf içi uygulanır ve ekstra desteğe olan öğrenciler tespit edilir.

Ulusal Sınavlar	5, 8, 9. Sınıflar (10-14 Yaş)	Okuryazarlık, temel matematik ve İngilizce derslerinde yapılır. Yılda 500.000 test uygulanır. Temel bilgilerin ölçülür ve her seviyede kalite geliştirme amaçlanır.
Final Sınavları (Ulusal Sınavlar)	10-13. Sınıflar (15-19 Yaş)	Tüm derslerden sınav yapılır. Toplam 500'den fazla dersten sınav uygulanır. Yıllık 350.000 test uygulaması yapılır. Eğitimin sonunda yeterlilikler ölçülür ve yükseköğrenim için temel niteliktedir.

Norveç eğitim sisteminde ulusal sınavların %98'i dijitalleştirilmiştir. Sınav esnasında dijital materyallere ve çevrim içi sözlüklere erişim mümkündür. Yapay zekâ kullanımının yaygınlaşması ile internet erişimi bazı branşlarda sınırlandırılmıştır.

Ulusal sınavlar katılımcı sayıları fazla olduğu için uygun stadyumlarda gerçekleştirilmektedir. Bu sınavların güvenliğinin sağlanabilmesi için Norveç Eğitim Bakanlığında bilişim uzmanları da dâhil olmak üzere kalabalık bir ekip hazırda beklemektedir. Bu ekip önceden risk yönetimine dair hazırlıklarını tamamlayarak sınav esnasında da herhangi bir güvenlik ve teknolojik sorun yaşanmaması için anlık takipte bulunmakta ve gerekli müdahaleleri gerçekleştirmektedir.

Şekil 8. Bir Final Sınavı Uygulaması Örneği

Norveç eğitim sisteminde diploma notunun %20'sini merkezi sınavlar, %80'ini ise öğretmenlerin verdiği notlar oluşturmaktadır. Bu sayede öğrenciler sınıf içi aktivitelere, kulüplere daha fazla katılım sağlamaya ve üretim yapmaya teşvik edilmektedir.

Norveç ulusal sınavları için kalite çerçevesi belirlenmiştir. Bu kalite çerçevesinin dört boyutu bulunmaktadır: güvenilirlik, adalet, yönetilebilirlik, geçerlilik. Norveç Eğitim Bakanlığı sınavların bu kalite boyutlarını en üst düzeyde sağlanabilmesi için gerekli tedbirleri almakta, sınavların hazırlama ve uygulama bölümlerinde bu boyutları takip etmektedir.

Norveç Eğitim Bakanlığı yetkilileri ulusal sınavların karmaşık yapısının azaltılması için çalışmalara başladıklarını ifade etmişlerdir. Ulusal sınavlardaki karmaşık yapıların ve sınav sayılarının azaltılması, maliyet yükünün azaltılması, sürdürülebilirliğin artırılması, yapay zekâ kullanımının artması sebebiyle dijital kaynaklara erişimin azaltılması ve kontrolün sağlanması, gözetmen öğretmen sayısının artırılması, sınav değerlendirme sürecindeki karmaşıklığın azaltılması, kontrollü formatta yapay zekânın geliştirilmesi, sınav hizmetleri için dijital yol haritasının oluşturulması, farklı sınav formatlarının keşfedilmesi için kısa vadede çözüm arayışlarına girilmiş, 2027 yılına kadar Güvenli Sınav Tarayıcısının oluşturulması hedefi belirlenmiştir..

III. BÖLÜM

OKUL ZİYARETLERİ

A. Lillestrom Lisesi

Norveç işbaşı gözlem faaliyeti kapsamında uygulama örneklerini yerinde görmek amacıyla Lillestrom Lisesi ziyareti gerçekleştirilmiştir. Ziyaret esnasında okul idaresi tarafından okul ile ilgili sunum yapılmıştır. Akabinde Lillestrom Lisesinde okuyan Türk öğrencilerden oluşturulmuş ekipler ziyarete katılan Genel Müdürlüğümüz personeline eşlik ederek sınıflarda derslerin gözlemlenmesini, laboratuvarların ziyaret edilmesini ve okul binalarının tanıtılmasını sağlamışlardır. Lise yönetimi sınıf ziyaretlerinden sonra soru-cevap oturumunda katılımcıların sorularını cevaplamıştır.

Şekil 9. Lillestrom Lisesi (<https://afk.no/lillestrom-vgs/>)

Lillestrom Lisesinde sadece Genel Akademik Program uygulanmaktadır. Medya ve iletişim, müzik, dans ve drama, uluslararası program (IB) öğrencilerin tercih edebileceği programlar arasındadır. Kurum eğitim vizyonu olarak bireyin bütüncül gelişimini öncelediğini belirtmiştir.

Lillestrom lisesindeki ziyaret esnasında okul idaresine devamsızlık ve okul terki ile ilgili politikaları sorulmuştur. Yetkililer bununla ilgili merkezi bir politika olmadığını okulların kendi içinde bulundukları şartları göz önüne alarak karar verdiklerinin altını çizmiştir. Öğrenci esenliği için okulda öğrenci destek servisi bulunmaktadır. Bu serviste öğrenci destek çalışanları, danışman, kariyer danışmanı, özel eğitim koordinatörü, disleksi destek uzmanı ve okul hemşiresi istihdam edilmektedir. Öğrenciye destek servisi eğitime katılım ve devamsızlığın önlenmesinden birinci derecede sorumludur. Öğrencilerin katılım durumlarını ve sorun alanlarını incelemek için okul müdürü başkanlığında haftalık toplanmaktadır.

B. Mailand Lisesi

Genel Müdürlüğümüz personelinden oluşan ekibin ziyaret ettiği bir diğer okul Mailand Lisesi olmuştur. Okulda hem genel akademik program hem de mesleki eğitim programı uygulanmaktadır. Ayrıca okulda özel gereksinimli öğrenciler için ayrı bir program bulunmaktadır. Öğrencilerin %50'si genel akademik programı tercih ederek üniversiteye hazırlanmaktadır. Öğrenciler ikinci ve üçüncü dönemlerde daha çok seçmeli ders tercih etme şansına sahip olmaktadır. Okul yönetimi ders seçiminde öğrencilerin bağımsız tercih yapmasını desteklemektedir. Okul yetkilileri genel akademik programı tercih eden öğrencilerin doğa bilimleri, sosyal bilimler, dil bilim veya işletme alanlarına yöneldiklerini belirtmişlerdir. Mesleki eğitim programlarını tercih eden öğrencilerin ise genellikle sağlık bilimleri, perakende satış ve pazarlama ve medya ve iletişim teknolojileri bölümlerini tercih ettikleri belirtilmiştir.

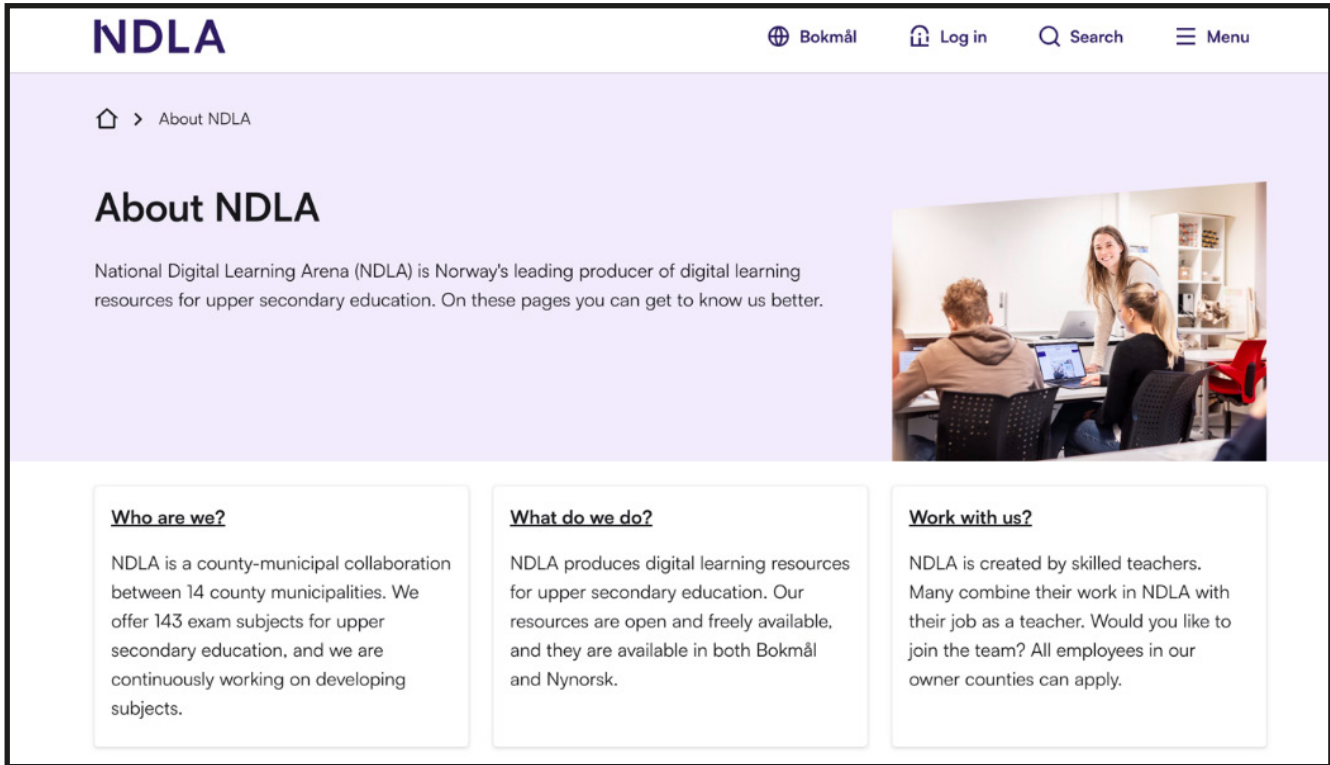
Şekil 10. Mailand Lisesi (<https://afk.no/mailand-vgs/>)

IV. BÖLÜM

İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ

A. Norveç Dijital Öğrenme Arenası (NDLA)

Norveç eğitim sisteminin dijital öğrenme konusundaki girişimi olan Norveç Dijital Öğrenme Arenası (<https://ndla.no/nb>) Norveç Millî Eğitim Bakanlığı ile koordineli çalışan bir kuruluştur. Kurum dijital içerik üretme ve yaygınlaştırma konusunda faaliyet göstermektedir. Norveç'teki eyalet belediyelerinin ortaklaşa kurduğu bir kurum olan NDLA, lise öğrencilerine açık ve ücretsiz dijital içerik sunmaktadır. Kurumda çalışan öğretmenler aynı zamanda Norveç Eğitim Bakanlığı'nın taşra ve merkez teşkilatına bağlı öğretmenlerdir. Kurum yetkilileri bu istihdam modelini okullarla yakın temasta olmak adına tercih ettiklerini belirtmiştir. Kurum öğretmenlerin yanı sıra yükseköğrenim kurumları, diğer kamu kurumları ve sanayi sektörü ile de iş birliği yapmaktadır.

Şekil 11. Norveç Dijital Öğrenme Arenası Web Sitesi

Kurum web sitesi üzerinden çeşitli ürünler hizmete sunmaktadır. Öğrenciler web sitesine bilgileri ile kaydolarak kullanıcı profili oluşturmak suretiyle içeriklere erişmektedir. Konu alanına göre sınıflanan bu ürünlere öğrenciler ilgili konu sekmesine giderek erişebilmekte ve ilgi alanlarına ait içeriği kendi profillerinde toplamaktadır. Sistemde aynı zamanda öğrencilere uygun eğitim odaklı film envanteri bulunmaktadır.

Sistem, yapay zekâ destekli konuşma robotu ile öğrencilere destek sunmaktadır. Öğrencilerin teknolojiyi ve “prompt” yazımını güvenli bir ortamda öğrenmeleri için özel olarak tasarlanmış chatbotlar sunulmaktadır. Bu araçlar, öğrencilerin yapay zekâyı bir öğrenme asistanı olarak

kullanmalarına imkân tanır. Ayrıca, öğrencilerin veri güvenliğini sağlamak amacıyla güvenli dijital ekosistemler içinde çalışır. Platformda, öğrencilerin çevrim içi arkadaşlarıyla sosyalleşebileceği ve eğlenerek öğrenebileceği dijital oyun odaları da yer almaktadır. Bu oyunlar, öğrencilerin dikkatini çekmek ve öğrenme süreçlerini daha eğlenceli hale getirmek amacıyla tasarlanmıştır. Öğretmenler veya öğrenciler, tıpkı bir müzik çalma listesi gibi, farklı içerikleri bir araya getirerek kişiselleştirilmiş «öğrenme yolları» oluşturabilirler. Bu özellik, konuların parçalı yapısını birleştirerek öğrencilerin hedefleri ve ilerlemeyi daha net görmelerini sağlar.

Platform aynı zamanda öğretmenlere yönelik içerikler barındırmaktadır. Öğretmenler kendi sayfalarında ders planlarını ve ödevlerini hazırlayabilmekte ve öğrencilerinin öğrenmelerini gerçekleştirebilmesi için onlara yol haritası oluşturabilmektedir. Ayrıca sistemdeki planlarını ve hazırladıkları içerikleri diğer öğretmenlerle paylaşıp farklı görüşler doğrultusunda çalışmalarını düzenleyebilmektedir. Bu sayede öğretmenler içerik üreten diğer öğretmenler ile ağlar kurabilmektedir. Bu bağlamda, NDLA, Birleşmiş Milletler tarafından oluşturulan Açık Eğitim Kaynakları (OER) girişiminin önemli bir paydaşıdır.

Norveç Dijital Eğitim Platformu, eyaletler tarafından finanse edilmektedir. Eyaletler, erişim hakkı için ücret ödeyerek okullardaki öğrenci ve öğretmenlerin platforma ücretsiz erişmelerini sağlarken, öğrenci başına yaklaşık 594 Norveç kronu (2.500 TL) ücret ödemektedir.

B. Norveç Parlamentosu-Demokrasi Oyunu

Norveç Parlamentosu'nun eğitim ile ilgilenen birimi koordinasyonunda öğrencilere yönelik programlar yürütülmektedir. Farklı yaş grupları için dijital bilgilendirme kanalları, yerel ve ulusal yönetimler hakkında bilgiler ve öğrenciler için oyun temelli kaynaklar parlamentonun eğitim kaynakları arasındadır. Bu kaynaklardan en göze çarpanı demokrasinin temel prensiplerinin somut örnekler ile (terazi, ağırlıklar, temsili bütçe planlaması vb.) anlatıldığı parlamento gezisi ve demokrasi oyunudur. Rehberli düzenlenen bu geziler her yaş grubu için farklı tasarlanmıştır ve okulların önceden randevu almak suretiyle faydalanması mümkündür. Parlamento ayrıca özellikle uzak bölgelerden katılmak isteyen öğrenci ve öğretmenlerin yolculuğu için bütçe ayırır. Bu sayede okullar başvuru esnasında yol yardımı talep edilebilmektedir.

Parlamento binasının eğitim için ayrılan bölümünde somutlaştırılmış şekilde anlatılan demokrasi unsurları bulunmaktadır. Öğrencilere politik paradigma anlatılarak başlayan programda, güncel hayatta parlamentoda olan siyasetçilerin fotoğrafları da kullanılarak oluşturulmuş denge unsurları ile yasama organının çalışma prensipleri anlatılmaktadır. Aşağıda bulunan Fotoğraf 1 bu alanı resmetmektedir. Alanda sonrasında bütçe düzenlemesi ve önemli bütçe kalemleri ile ilgili deneyimler sunulmaktadır.

Eğitim amaçlı ziyaret rotasının bir bölümü oyun temelli demokratik deneyim için ayrılmıştır. Bu bölümde öğrenciler dijital bir sistem aracılığıyla güncel sorunlardan ve olaylardan hareketle belirlenen başlıklarda (küresel ısınma, enerji krizi, dijitalleşme vs.)

Fotoğraf 1: Norveç Parlamentosu Eğitim Alanı

tartışmak üzere gruplar oluştururlar. Gruplar oluşturulduktan sonra öğrenciler kendilerine ayrılan odalarda verilen direktifler doğrultusunda gündemlerini ve konu ile ilgili fikirlerini tartışırlar. Oyunun sonunda da her grup kendi fikrinin makul temellere dayandırarak propaganda faaliyeti tasarlar ve meclis ortamının birebir simüle edildiği salonda milletvekilliği görevini üstlenerek gruplarının fikirlerine dayalı olarak oy kullanırlar. Bu sayede demokratik katılım ilkelerine uygun olarak fikirlerin savunulması ve karşıt görüşlere saygı duyma gibi eğitim programının hedeflerin gerçekleştirilmesi amaçlanır. Bu simülasyonun tasarımında Eğitim ve Araştırma Bakanlığı ile Parlamento ortak çalışmaktadır.

Şekil 12. Demokrasi Bilincinin Güçlendirilmesi Projesi

C. Millî Kimlik İnşasında Müzelerin Rolü

Norveç tarihi ülkenin uzunca bir süre Danimarka sömürgesi olarak yaşadığı zamanları içermektedir. Ülke İsveç yönetimindeyken bağımsızlık mücadelelerine devam etmiş hatta 1814'te kendi anayasasını yapmıştır. Her ne kadar anayasa 1814'te yapılsa da Norveç gerçek bağımsızlığına tam anlamıyla 1905 yılında kavuşmuştur. Norveç'in Vikinglere kadar dayanan tarihi ve bağımsızlık mücadelesi özellikle genç öğrencilerde millî şuur oluşturmak amacıyla önemsenen bir unsurdur. Bu noktada Norveç Millî Kütüphanesi öğretim programlarındaki kazanımlara uygun şekilde Eğitim ve Araştırma Bakanlığı ile öğrencilerine yönelik özel bir gezi rotası belirlemiştir. Anayasanın ilk versiyonunun, kültürel kaynakların temeli olan destanların ve döneme ait fiziki materyallerin teşhir edildiği özel bir odada öğrencilere rehber eşliğinde Norveç tarihiyle ilgili bilgiler aktarılmaktadır. Bu tür özel rotalar ile öğretim programlarında yer alan millî bilinç oluşturma hedefi gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır.

Şekil 13. Millî Kimlik İnşasında Kültürel Mirasım Projesi

D. Genel Gözlem Notları

Norveç ziyareti esnasında gözlemlerimizden hareketle farklı noktalardaki çıkarımlarımız aşağıdaki gibidir.

- Norveç eğitim sisteminde 2010'lu yıllardan itibaren beceri temelli eğitim yaklaşımı uygulanmaya başlanmıştır. Politika yapıcılar ise beceri ile bilgi arasındaki dengenin nasıl sağlanabileceğiyle ilgili tartışmalarını sürdürmektedir.
- Ders kitapları öğretim programlarına uygun olarak özel kurumlar tarafından hazırlanmaktadır. Bu doğrultuda okullar kendi kitaplarını seçebilme özerkliğine sahip ve finansmanı kamu kaynakları ile karşılanmaktadır. Kitaplar öğrencilere emanet olarak verilmekte olup öğrencilere kitaplarını temiz bir şekilde kullanma sorumluluğu verilmektedir. Söz konusu kitaplar sene sonunda toplanarak sonraki dönem öğrencilerine devredilmektedir. Bu kapsamda kitaplar genelde sert kapaklıdır.
- Gözlem yapılan okullarda dijitalleşmenin her alanda yaygınlaştırıldığı görülmüştür. Öğretmenlerin derslerini gerektiğinde dijital uygulama kullanarak işlediği, ders notlarının dijital ortamda kaydedildiği ve dersi kaçıran veya tekrar notlara bakmak isteyen öğrencinin bu kayıtlara kolayca ulaşabildiği gözlemlenmiştir.
- Öğrenciler eğitim süreçlerinde (sınıf içi ve dışı) bilgisayarları aktif olarak kullanmaktadır. Eğer öğrencinin maddi imkânı kısıtlı ise yerel yönetimler bilgisayar alımı için destek vermektedir.
- Sınıfların öğrencilerin küçük ekipler halinde çalışmasına imkân verecek şekilde tasarlandığı dikkat çekmiştir. Özellikle temel eğitim seviyesinde sınıf tasarımları, geleneksel “sıra-masa” düzeninden ziyade daha esnek ve aktivite temelli bir yapıdadır. Ziyaret edilen derslerde uygulamaya dönük ders anlatımının benimsendiği gözlemlenmiştir.
- Norveç'in zorlu hava şartlarından ötürü okulların iç mimarisi mümkün olduğu kadar ferah tasarlanmıştır. Öğrenciler soğuk mevsimlerde zamanlarının büyük kısmını bina içinde geçireceğinden her türlü ihtiyaçlarının temin edilmesi ve fiziki hareketliliği sağlamak için ergonomik yapı benimsenmiştir. Görüştüğümüz öğrenciler bu durumun okul atmosferi ve aidiyeti artırdığını belirtmişlerdir.

- Norveç'te öğrenci nakilleri belirli haftalık veya aylık dönemlere bağlı olmaksızın, eğitim sürecinin bütünlüğünü ve okul ikliminin sürekliliğini esas alan bir yaklaşımla yürütülmektedir. Nakillerdeki temel hedefin öğrencilerin akademik ve psiko-sosyal uyumunu güçlendirmesi olduğu belirtilmiştir. Bu yaklaşım, okul temelli istikrarı önceleyen, öğrenci yararını merkezine alan ve idari yükü azaltan bir sistemin oluşturulmasına imkân tanımaktadır.
- Norveç eğitim sisteminde öğrencilerin alan değiştirmesi, program bütünlüğünü ve akademik sürekliliği koruma amacıyla oldukça sınırlı tutulmaktadır. Yapılan alan değişiklikleri çoğu durumda öğrencinin bir eğitim yılı kaybetmesine neden olmaktadır. Bu yaklaşım, öğrencilerin erken dönemde bilinçli yönlendirilmesini ve alan seçiminde istikrarı esas almaktadır.
- **Öğrenci Destek Ekipleri:** Ziyaret edilen okullarda öğrencilerin esenliğini sağlamak ve eğitime uygun bir okul iklimi oluşturmak amacıyla okullarda öğrenci destek ekipleri bulunmaktadır. Bu ekipte öğrenci destek çalışanları, psikolojik danışman, akademik danışman, kariyer danışmanı, özel eğitim uzmanı, hemşire ve diğer yardımcı personel yer almaktadır. Okul müdürü başkanlığında haftalık olarak toplanarak öğrenci esenliğine ve okul ikliminin geliştirilmesine ilişkin çalışmaları ve sonuçları değerlendirmektedir.

E. Ziyaretimizden Kareler

Genel Müdürlüğümüz personelinden oluşan heyet şu kurumları ziyaret etmiştir: Norveç Eğitim Öğretim ve Araştırma Bakanlığı, Eğitim Öğretim Genel Müdürlüğü, Lillestrom Lisesi, Mailand Lisesi, Norveç Parlamentosu ve Norveç Milli Kütüphanesi. Norveç Dijital Öğrenme Arenası (NDLA) yetkilileri Genel Müdürlük ziyareti esnasında heyetimize sunum yapmıştır. Ayrıca heyetimiz Oslo Türk Büyük Elçiliği'ni ziyaret ederek Büyükelçilik 1. Müsteşarı ile istişarelerde bulunmuştur.

Fotoğraf 2. Norveç Eğitim Bakanlığı Eğitim Öğretim Genel Müdürlüğü Ziyareti

Fotoğraf 3. Lillestrom Lisesi Ziyareti

Fotoğraf 4. Mailand Lisesi Ziyareti

Fotoğraf 5. Norveç Millî Kütüphanesi Ziyareti

**T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

